

اقتباس و نگارش
م . صدر

جهان اسلام

دین مقدس اسلام که با اعلام یک مرد بزرگ در چهارده قرن پیش در گوشه ای از شهر مکه طلوع کرده امروز با سیصد و نود میلیون نفر که هفت یک جمعیت عالم است بر سر زمین وسیعی که از مراکش تا اندونزی و از سبیری تا زنگبار کشیده شده بر توافکنده است .

با کمال تاسف این سرزمین پهناور و این جمعیت خیرت انگیز چنان پراکنده شده است که نه تنها تعاون و همکاری میان مسلمانان جهان دیده نمیشود بلکه کمتر مسلمانی را میتوان یافت که از عده مسلمانان جهان اوضاع سیاسی و اقتصادی آنان، کیفیت زندگی آن ها، سطح علمی و اخلاقی، منابع ثروت مادی و معنوی، دانشمندان و کتابها، زبانها و ادبیات، و بالاخره عقائد و افکار هم گیشان خود مطلع باشد .

کتاب مقدس مافر آن، ملل مسلمان را یک امت شمرده «سوره انبیا. آیه ۹۲» و عموم افراد معتقد باین کیش مقدس را دوست یکدیگر محسوب داشته «سوره توبه. آیه ۷۱» تا آنجا که در سوره حجرات آیه ۱۰ «همه مؤمنین را برادر یکدیگر خوانده است تا عالی ترین عواطف و بهترین همکاریها افراد بی شمار این دین بزرگ را یک دیگر پیوند دهد .

ما آرزو مندیم که بتوانیم بتدریج جهان اسلام و وضع مسلمانان را از هر جهت بخوانندگان گرامی معرفی کنیم و از عموم دانشمندان و مصلحین در این اقدام مفید و بزرگ که اولین پایه تفاهم و تعاون و بزرگترین شرط برادری است کمک میخواهیم . بدیهی است که انجام کامل این هدف مقدس بدون عنایات خوانندگان دانشمندان ما مشکل می باشد .

در این مبحث ها ،

۱- کیفیت انتشار اسلام .

۲- عدده مسلمانان در جهان .

۳- ممالکی که مسلمانان در آنها زندگانی میکنند و عدده نفوس مسلمین در آن کشور

۴- حکومت های مسلمان جهان و شکل این حکومتها .

۵- وضع عمومی مسلمانان در هر نقطه .

۶- ثروت و منابع اقتصادی .

۷- سطح معرفت و کتب و ادبیات و مؤسسات علمی .

۸- و بالاخره عقائد مختلفه و سایر مشخصات و مسائل جالب را مورد

مطالعه قرار داده مطالب را با ذکر مدارک و مآخذ در معرض مطالعه خوانندگان قرار میدهم .

۱- کیفیت انتشار اسلام .

پروفسور هازارد دانشمند بزرگ امریکایی و مشاورانجمن جغرافیائی امریکادر

امور خاورمیانه در اطلس تاریخ اسلامی مینویسد :

مسلمانان در کشورهایائی که فتح کردند مذهب را با افاضله تغییر ندادند . در تغییر مذهب

روشهای مختلفی بکار رفت . اگر چه اهالی عربستان هنوز سی سال از هجرت نگذشته بود

که بدین اسلام در آمدند ولی مسیحیان مصر و شام دشمنان کینه توز روم شرقی . بتدریج

اما بطیب خاطر دین اسلام را پذیرفتند . طوائف دیگر مسیحی مثل طائفه مارونی و طائفه

قبلی قرن ها بدیانت خود باقی ماندند . زرتشتیان ایران که فاتحین عرب با آنان بیعالت

و ارفاق رفتار کردند اندک اندک با اسلام متمایل شدند . ابن مدار و حسن سلوک در جهات

دیگر از طرف فاتحین اسلامی معمول گردید . باین توضیح که بر بریان افریقای شمالی

و مسیحیان اسپانیا و کلیه میان این دو محل مختار بودند که مسلمان شوند یا در کیش سابق

خود باقی بمانند . آنان که سر سخت بودند و با اسلام نمیگرویدند بظورت مورد

آزار واقع میشدند .

اهالی مادراة الزهراء و ترکستان با اینکه مکرر از دین اسلام دست کشیده و بدین سابق خود برگشتند بتدریج مسلمان شدند. قبایل ترکستان شمالی این دین را بعد از قرن سیزدهم هجری پذیرفتند. در هندوستان مسلمان شدن اجباری نبود. هیئت‌هایی که کارشان تبلیغات دینی بود اهالی را با اسلام متمایل می‌ساختند. و نتیجه کار آنها از روش زور و جبر نابت‌تر و بهتر بود.

در آفریقای مرکزی هم این روش معمول می‌گردید. در آفریقای خاوری و چین عمده معدودی مسلمان شدند و باین جهت جامعه مسلمانان در این دو نقطه مدت‌زمانی عبارت بودند از مهاجرین و اعقاب آنها.

اندونزی که اکنون بعد از پاکستان جمعیت مسلمان آنجا از همه جا بیشتر است در بر تو تبلیغات تجاری که در کار تبلیغ مهارت داشتند با اسلام گردیدند هم‌چنین شبه جزیره مالایا و قسمت عمده آفریقای مرکزی.

خاور و باختر آفریقا در قرن ششم میلادی که خرید و فروش برده الغاء گردید بهوزما اسلام درآمد. چون مسلمان نباید مسلمان دیگری را برده خود سازد برده فروشان از مسلمان شدن بت پرستانی که برای بردگی خرید و فروش میشدند جلوگیری کرده بودند. در آفریقای جنوبی مزدوران مالایائی و هندی اهل آنجا را بدین اسلام آشنا کردند.

ترکان عثمانی ضمن فتوحات بالکان و مجارستان برای انتشار اسلام سعی کافی مبذول نداشتند و تنها سرزمینی که دین اسلام را پذیرفت آلبانی و بوسنی و در بر وجه و مقدونیه شمالی و تراکیه بود. گذشته از قفقاز با اینکه در خاک روسیه دسته‌های کوچک مسلمانان پراکنده هستند دیگر اثری در آنجا از حکمروائی تاتارهای مسلمان باقی نمانده است.

مسلمانان اسپانیا در زیر فشار تفتیش عقاید با یکیش سابق خود (مسیحیت) بازگشتند یا مجبور بجاهل وطن شدند. در شهرهای امریکای شمالی و جنوبی و جزائر هند غربی و ژاپن و جزائر هادامی، اخیراً دستجاتی از مسلمانان توطن اختیار کرده‌اند.